

Гончарук С.Т., к.ю.н., професор,
Ігнатенко В.В., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АДВОКАТ У ПРОВАДЖЕННІ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

У статті 268 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП), яка визначає права особи, що притягається до адміністративної відповідальності, зазначається, що така особа при розгляді справи про адміністративне правопорушення має право користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи. Таке ж право має і потерпілий у такій справі (ст. 269 КУпАП) [1].

Адвокат або інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступають у провадженні в справах про адміністративні правопорушення в якості захисників і є важливими учасниками такого провадження як виразники інтересів особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, чи потерпілого.

Аналіз чинного законодавства і адміністративно-правової теорії дає підстави виділяти у провадженні в справах про адміністративні правопорушення залежно від ролі, характеру і обсягу повноважень три групи учасників такого провадження, а саме: 1) компетентні органи і посадові особи, наділені правом приймати владні рішення у справі; 2) зацікавлені суб'єкти, що мають у справі особистий інтерес; 3) особи і органи, що сприяють здійсненню такого провадження [2, с. 74]. Адвокат або інший фахівець у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги, належать до другої класифікаційної групи, тобто до групи зацікавлених суб'єктів, що мають у справі особистий інтерес. Слід звернути увагу, що в юридичній літературі поняття «учасник» адміністративного провадження і «суб'єкт» такого провадження не завжди ототожнюються. Так, О.В. Кузьменко зазначає, що суб'єкт адміністративного провадження сприймається ширше відносно поняття його учасника. На її думку, суб'єкт провадження – це потенційний його учасник, а останній – це реально існуючий індивід адміністративного процесу [3, с. 206]. На наш погляд, в більшості випадків ці поняття можна ототожнювати і вживати як рівнозначні.

Відповідно до ст. 271 КУпАП адвокат чи інший фахівець у галузі права, що за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, які беруть участь у розгляді справи про

адміністративне правопорушення, мають право знайомитися з матеріалами справи; заявляти клопотання; за дорученням особи, яка його запросила, від її імені подавати скарги на рішення органу (посадової особи), який розглядає справу, а також мають інші права, передбачені законами України.

Повноваження адвоката на участь у розгляді справи підтверджуються довіреністю на ведення справи, посвідченою нотаріусом або посадовою особою, якій відповідно до закону надано право посвідчувати довіреності, або ордером чи дорученням органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги, або договором про надання правової допомоги. До ордера обов'язково додається витяг з договору, в якому зазначаються повноваження адвоката або обмеження його прав на вчинення окремих дій як захисника. Витяг засвідчується підписами сторін.

У розгляді справи про адміністративне правопорушення може брати участь адвокат, який призначається Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги, якщо особа є суб'єктом права на безоплатну вторинну правову допомогу. Повноваження такого адвоката підтверджуються дорученням, що видається Центром з надання безоплатної вторинної правової допомоги.

Згідно з законом адвокат при здійсненні своєї професійної діяльності має право представляти і захищати права та інтереси громадян і юридичних осіб за їх дорученням у всіх органах, підприємствах, установах і організаціях, до компетенції яких входить вирішення відповідних питань; збирати відомості про факти, які можуть бути використані як докази в цивільних, господарських, кримінальних справах і справах про адміністративні правопорушення, складати заяви, скарги та інші документи правового характеру; посвідчувати копії документів у справах, які вони ведуть; здійснювати представництво в суді та ін. При цьому адвокат не замінює особи, яка його запросила, а діє разом із нею.

На жаль, законодавець не досить чітко визначає вимоги щодо іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, зокрема щодо підтвердження його фаховості у представленні інтересів особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, чи потерпілого.

Положення ч. 1 ст. 59 Конституції України закріплюють право кожної фізичної особи на правову допомогу і право вільного вибору захисника з метою захисту від обвинувачення. Конституційний суд України в своєму Рішенні від 16.11.2000 р. за № 13-рп/2000 визнав неконституційним обмеження особи, що притягається до адміністративної відповідальності у виборі захисника виключно адвокатами [4].

Отже, крім адвоката в ролі захисника в провадженні в справах про адміністративні правопорушення може виступати і фахівець в галузі права, який має посвідчувати свою фаховість дипломом про вищу

юридичну освіту, про що доцільно вказувати в самій довіреності.

Література

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
2. Гончарук С.Т. Адміністративний процес: навч. посіб. Київ: НАУ, 2012. 184 с.
3. Кузьменко О.В. Теорія адміністративного процесу: монографія. Київ: Атіка, 2005. 287 с.
4. Рішення Конституційного суду України у справі № 1-17/2000 від 16.11.2000. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-00>

УДК 342.9(043.2)

Гончарук С.Т., к.ю.н., професор,
Прохоренко В.Л., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

АВТОМАТИЗОВАНИЙ РОЗПОДІЛ СУДОВИХ СПРАВ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ В СУДАХ УКРАЇНИ

Перехідними положеннями чинних процесуальних кодексів України передбачено, що до початку функціонування в Україні Єдиної судової інформаційної телекомунікаційної системи (далі – ЄСІТС) позовні та інші заяви, скарги та інші передбачені законом процесуальні документи, що подаються до суду і можуть бути предметом судового розгляду, підлягають обов’язковій реєстрації в автоматизованій системі документообігу суду (надалі – АСДС) [1, розд.VII]. Відповідно до Положення АСДС – це сукупність комп’ютерних програм та відповідних програмно-апаратних комплексів судів, що забезпечує функціонування документообігу суду, обіг інформації між судами різних інстанцій та спеціалізацій, передачу інформації до центральних баз даних залежно від спеціалізації судів, реєстрацію вхідної та вихідної кореспонденції, в тому числі судових справ, етапів їх руху [2].

АСДС поряд з іншими функціями покликана також в автоматичному режимі здійснювати об’єктивний та неупереджений розподіл судових справ між суддями з додержанням принципів випадковості та в хронологічному порядку надходження судових справ, з урахуванням спеціалізації та рівномірного навантаження для кожного судді. В судах наразі здійснюється авторозподіл судових справ локально (на локальних базах даних), що в свою чергу викликає нарікання сторін судових процесів на випадки можливого втручання в процес автоматизованого розподілу. І такі нарікання не безпідставні. Зокрема, згідно зі звітами ДСА про результати моніторингу можливого втручання працівників апаратів судів